

IOGT-NTO *kommenterar*

november 2010

Utredning vill slopa Systembolagets monopol

Utredning vill slopa Systembolagets monopol

Regeringens utredare Lotty Nordling försöker på alla sätt visa att försäljning av vin i gårdsbutiker är förenligt med gällande EU-rätt. Den lösning hon verkar föreslå är helt enkelt att slopa Systembolagets monopol. Hur ska man annars tolka det faktum att hon kommer att föreslå att även utländska aktörer ska kunna sälja inte bara vin, utan även öl och sprit? Det här är långt borta från den lokalt producerade vinflaskan som det pratades om innan. Ironiskt nog finns det dessutom inget som tyder på att gårdsbutikernas vinförsäljning kommer att leda till speciellt många nya jobb eller ökad turism.

Det återstår att se om regeringen trots allt väljer att lägga fram ett sådant förslag med tanke på att de då på egen hand avskaffat det effektivaste alkoholpolitiska instrumentet vi har, detta samtidigt som det finns få styrkta fördelar med ett sådant förslag.

Riksdagens Socialutskott har beslutat följande: "Detaljhandelsmonopolet är ett av de enskilt viktigaste inslagen i den svenska alkoholpolitiken och det bör därför försvaras och inte upphävas". Utredarens förslag är ett klart upphävande av monopolet. Riksdagen borde inte gå med på detta.

Nedan listar vi ett antal argument till varför den ordning som råder just nu är värd att försvara och borde vara tillräcklig:

- 1. Detaljhandelsmonopolet upphävs.** Det verkar inte gå att enbart tillåta försäljning av lokalt producerade vinflaskor om EU-rätten ska följas. Om gårdsbutiker ska få sälja sitt vin måste även utländska aktörer tillåtas det, liksom ölbryggerier och spritfabriker.
- 2. Idag finns inte privat vinstintresse i detaljhandeln med alkohol.** En viktig grundprincip i en restriktiv alkoholpolitik är att privat vinstintresse inte tillåts driva upp försäljningen. Systembolaget har aldrig något egenintresse i att sälja fler flaskor än kunden önskar, privata aktörer vill förstås sälja så mycket det bara går. Därför skulle även enbart vin i gårdsbutiker vara ett hot mot alkoholpolitiken.
- 3. Restaurangers och krogars alkoholförsäljning kan inte jämföras med detaljhandeln.** Det som säljs på restauranger och krogar får inte lämna lokalen utan måste förtäras på stället. Detta under överinseende av krogpersonalen, som inte får tillåta så kallad överservering.
- 4. Felaktigt påstås det ibland att försäljning i gårdsbutiker är tillåtet i Finland.** Det pågår fortfarande en process mellan EU-kommissionen och Finland i frågan. Något som till exempel Folkpartiets landsmöte menat vara en viktig process att avvakta innan nya tankar om gårdsförsäljning tas. I slutänden är det EU-domstolen som avgör om allt detta är förenligt med gällande EU-rätt.
- 5. Försäljning av vin i gårdsbutiker går dåligt.** I Finland har det som mest funnits 49 vingårdar med försäljning. Dålig lönsamhet har gjort att antalet sjunkit till 36 stycken.
- 6. Försäljning av vin i gårdsbutiker ger få nya jobb.** Den finska tillverkningen och försäljningen av alkohol på gårdar skapar i dag knappt 100 tjänster. Tilläggas kan att de flesta av dessa jobb förmodligen kommer av produktion, inte försäljning på plats. Gärna jobb – men regeringen borde skapa dem inom något område som ger fler jobb än under 100 stycken.

7. **Försäljning av vin i gårdsbutiker skapar inte turism.** Varken LRF, Jordbruksverket, Tillväxtverket eller någon annan har kunnat påvisa positiva effekter på turismen i Finland eller Sverige. Turister som ändå åker förbi stannar kanske och köper en flaska vin, men gårdarna har inte lyckats locka till sig nya turister.
8. **Systembolaget säljer redan idag.** De tre närmaste Systembolagen till en lokal producent av gårdsvin är redan idag skyldiga att ta in det vinet oavsett försäljningsmängd.